

Quinze

Val d'aran

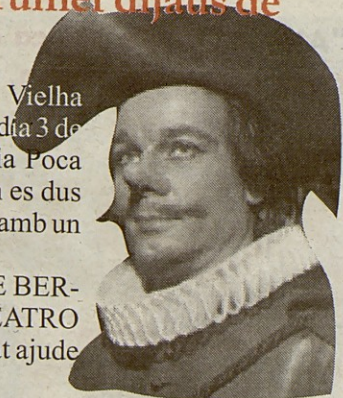
Octubre 2005 núm. 8 www.guminfo.com

IMPRESI SENSE ADREÇA

Eth teatre en Vielha torne eth primèr dijaus de NOVEME E DESEME

Vielha.- Dempús deth Hestivau d'Ostiu d'Aran, Vielha torne a gaudir de granes òbres de teatre. Eth pròpleu dia 3 de noveme actuaràn LOS BOCAZAS dera companhia Poca Conya, ua istòria fòrça interessanta e divertida a on es dus personatges mos hèn passar ua tarde plan agradiua damb un finau molt susprenent.

Entath dia 1 de deseme poiram veir a CYRANO DE BERGUERAC, damb era companhia Madrilenha TEATRO MEDIRIOANAL., eth clàssic a on Cyrano enamorat ajude a qu'er amor trionfe.

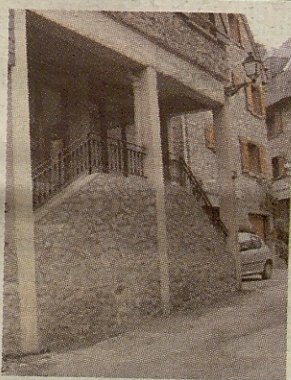

Ramaderia

Arturada a rehabilitar cabanes de pastors entà auti usatges

Eth Baile de Naut Aran, Victor León demane ara Generalitat ajuda entà aplicar disciplina urbanistica e non deishar pas qu'es cabanes siguen utilizades coma dusaus residències o centres ludics des propietaris.

Mès d'ua dotzena de sollicituds de reforma de bòrdes son ara demora deth permís corresponent.

Naua bibliotèca Salardú.

Ensenhament

Naues bibliotèques en Salardú e Arties

Es dus parçans ignaguraràn pròpleu es naues installacion que se plaçaràn enes abitatges de Santa Creu en cas de Salardú e en Arties en un nau locau en carrèr des abitatges sociaus.

En totau s'an invertit més de 60.000 èuros.

Òbres

Era C-28 acabada abantes der esquí

Era ampliacion dera carretèra entre Vielha e Baquèira finalitzarà abantes dera Purissima. Eth retard ena òbra se produsís dempús dera paralizacion de diuerses òbres en Catalonha peth cas deth Carmel en Barcelona.

ERC Y PSC VOTAN CONTRA LA TERRITORIALIDAD DE ARAN

Aran no consigue ser reconocida territorialmente

Vielha.- La Val d'Aran ha conseguido mucho en favor de su especificidad dentro del proyecto del Estatut, pero poco sentido tienen estos reconocimientos, según algunos representantes políticos araneses, si todo se queda en una comarca más, pendiente de una veguería compartida con el resto del Pirineu. Casi la totalidad de las enmiendas fueron aprobadas en favor de Aran excepto la que se basaba en el artículo 3.2 de la llei d'Aran que no permite la inclusión de Aran en ningún territorio que sea ella misma y que Convergència i Unió se quedó sola votando a favor. Ni socialistas, ni republicanos, ni ecosocialistas, ni

populares aceptaron la enmienda pero si que una vez llevado al Congreso, se podrá continuar hablando del tema, porque nadie ha hablado de cuantas veguerías tendrá Catalunya, por ejemplo. Otra enmienda importante para Aran pero que no fue aprobada, es la de Inicitiva per Catalunya, que dice que el Conselh y la Generalitat establecerán los mecanismos de relación al más alto nivel, de la presidencia al sindic. No obstante si se reconoce que el Sindic es la más alta representación y la ordinaria de la Generalitat en la Val d'Aran.

El preámbulo del nuevo Estatut determina que el

mismo, se configura como el de Catalunya y el Aran, teniendo en cuenta que Catalunya reconoce Aran cómo una relaidad nacional con identidad propia.

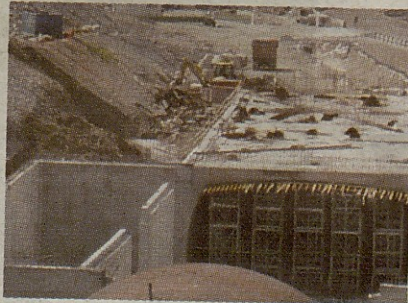

Madrid es ahora donde la Val d'Aran quiere ir a defender algunos aspectos no contemplados en el proyecto d'Estatut

DESPUÉS DE MESES DE SILENCIO

Propuesta de túneles para el desdoblamiento de la N-230

El Conselh Generau ha enviado al Senado la opción que contempla construir túneles para desviar tramos que ahora son travesías. Fomento evita reunirse con el Sindic Carlos Barrera y CiU llevará la propuesta a Madrid.

Naua convocatòria entà dar sang
Eth dimars 18 d'octobre en Bossòst e Vielha

Plen deth Conselh Generau d'Aran
Entà explicar era situacion d'Aran en Estatut

Exclusives

Conselhèr Josep Hugué

Eth Conselhèr de Comèrç, Torisme e Consum dera Generalitat de Catalonha, Josep Hugué mos mencione en DESTACAT d'aguest mes es razons deth consum responsable e de be-sonh e deth comèrç just.

ISTÒRIA

Eth Quinze ei d'enòr-bona pr'amor cada mès compdarà damb es escrits impecables e interessants d'un Aranès Illustre, Melquiades Calzado Castro.

Melquiades Calzado.

Fira Barcelona
www.nivalia.com

Recinte Montjuïc
11-13 Novembre 2005

NIVALIA
SKI SHOW

PURA Neu

CATALUNYA TURISME octagon

"Ahora que se acerca el invierno, aislar convenientemente el hogar nos permitirá ahorrar en calefacción, y veremos disminuir el gasto energético con el mismo confort"

Consum + necesario + responsable + justo

"Consumo responsable es un concepto algunas veces mal interpretado, el consumo responsable incentiva a las personas a hacer uso del resultado de la suma consumo responsable + necesario + justo, un resultado ágil pero complicado"

Raül Escalona

"Bájame una estrella", Miriam García Pascual. Cuando se habla de consumo a todo el mundo se le llena la boca de críticas, de bienestar, de éxitos y de caminos por explorar. Pero ante todo, hay que tener en cuenta que de consumir consumimos, pero a veces tenemos pequeñas lagunas del que realmente significa el llamado consumo innecesario y/o el consumo exagerado, lo cual nos lleva a ser lo más cuidadosos del resultado de nues-

Arxiu Setem

tras acciones.

Soy consciente que para que este artículo sea ágil y efectivo, en su medida, se tendría que publicar cerca de las fiestas navideñas, donde el consumo de muchas cosas muy probablemente innecesarias, repetitivas y engañosas están al orden del día y surgiría mucho más efecto si lo hubiese, pero a veces hace falta empezar mucho antes para tener el tiempo necesario de maduración y entendimiento.

No me gustaría que se juzgara este DESTACAT como una crítica al consumo, que no lo es, sino cómo una mano tendida al entendimiento y a la no proliferación de lujos innecesarios y de compras a ciegas. Un silencio a voces.

El consumo responsable, a modo de ejemplo, no significa ataduras ni márgenes de acción, sino quiere indi-

car, insisto, según ciencias, actuar de forma responsable y coherente en las compras de uno (es mucho mejor comprar un refresco de envase grande que no cuatro de pequeños), teniendo en cuenta: el precio, el producto, la cantidad, el origen,...

Comercio justo, quiere decir lo propio, saber que compramos, de donde procede, formas y precio de producción principalmente. Es cierto que los productos autóctonamente llamados "productos del comercio justo" no se comercializan al alcance de todo el mundo, pero al mismo tiempo hay que tener claro que las iniciativas no nacen porque sí, sino que tienen un contenido, que muy probablemente muchas veces cuesta acercarse, pero esta.

La justicia, lo justo, es para cada uno lo que uno vea co-

herente. Ahí la importancia de nuestro pequeño grano en una faraónica montaña Consumo necesario; quien no tiene en casa un artículo repetido o aún dentro de la caja original, quien no tiene algo totalmente innecesario para uno y necesario para otro? Quien alce la mano, libre de culpa será.

El simple hecho de consumir nos es innato, pero hace falta autoblignarse a ser lo más cuidadoso posible. Actualmente nuestro futuro esta en manos de nuestros hijos, y serán ellos quienes nos agradecerán los esfuerzos que ahora apuntamos; aún más, nuestros hijos nos pondrán en nuestro lugar sino dejamos como herencia una economía sostenible, una sociedad más armónica o un consumo más racional...

Ellos, como futuro que son, tienen las herramientas para dotarnos de estos principios que ahora aprenden, son ellos quienes tienen la llave, pero eso sí, hay que darles opción y premiarlos con el recurso de una vida saludable y justa, y quien sabe... hasta responsable. Además, el mundo no termina donde alcanza nuestra vista, aún hay más... mucho más.

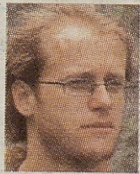
Reflexions en votz nauta

Elth consum responsable non ei sonque ua manèra de consumir, senon ua manèra d'entèner eth nòste consum diari entà poder lutar contra era economia capitalista més agressiva e es sòns efèctes en mèdi que mos entore. Non se base pas en deishar de consumir, senon en consumir damb senh, non cromptant pas productes que sabem son hèdi mejançant era explotacion a païsi damb leis més flexibles, o que contaminen més deth "besonh". Hèr un consum responsable implique pensar abantes d'anar a cromptar e mentre se crompte, en tot avalorar es diuèrses opcions e esuelhent era més corrècta. Açò implique per exemple, qu'en cromptar minjar non envasat cau guardar qu'eth lòc de produccion sigue eth més pròplèu a nosati, per tan, sonque cromptar minjar de sason, a on auram més garantias qu' a passat mens temps en gelères e congeladors industriaus e per tan consèrve mielhor es sues propietats. Eth consum responsable tanben implique que non cromptem compulsiuament, senon que valorem era vida utila des productes qu' auem e non les cambiem pas pr' amor a gessut un nau modèu, que non da guaires mielhores, més ei "nau". Tot açò coma consumidors de productes, més tanben ac podem aplicar quan consumim servicis. Ua manèra de hè'c ei damb era energia en casa, i utilizant bombilhes de baish consum, lauar damb aigua heireda era ròba, descongelar ena gelèra en compdes de hèr servir eth microones. Hèr servir transpòrt public en compdes de privat se mos auem de botjar pera ciutat o desplaçar-mos entada era, mos harà estauviar sòs e ajudar eth mèdi ambient.

"...bèri viatges estauviaram sòs en hèr un consum mehs per inecessari, més d' auti dilhèu pagaram més peth madeish servici..."

Hi ha però, altres vessants del consum sostenible. Des del Departament de Comerç, Turisme i Consum, estem fent una forta aposta per aplicar al consum el concepte "slow food", traslladant aquest model de convivència a les ciutats i potenciant l'anomenat consum de proximitat, que elimina els intermediaris, abarateix els costos i contribueix a ser solidaris amb els de casa. Finalment, però no menys important, el consum responsable ha de regir les nostres llars. L'endeutament de les llars catalanes està arribant pràcticament al seu límit i les famílies han de tenir capacitat d'autogestió, en funció dels ingressos i les despeses, dels projectes generacionals i de la sostenibilitat de futur de la unitat familiar. L'Agència Catalana del Consum coneix aquests "quatre cercles" del consum responsable-solidaritat, sostenibilitat, proximitat i economia domèstica-i treballa per impulsar un consum responsable entre els ciutadans i ciutadanes del país.

Roger del Jesús

Les raons del consum responsable

Catalunya, com a país desenvolupat, gaudix dels avantatges però també participa dels "mals" de l'anomenat primer món. La globalització, les noves tecnologies i la llibertat de circulació de persones i béns ens posen a l'abast de la mà una quantitat inimaginable de productes i serveis que moltes vegades adquirim poc meditatament.

A l'hora de consumir, la reflexió és necessària per moltes raons. En primer lloc, cal pensar en el medi ambient. La defensa de l'entorn natural és una assignatura pendent i la situació esdevé cada cop més insostenible. Per això, cal fer un pas endavant en el consum responsable i adquirir aquells productes que realment necessitem, optant pels més ecològics.

Un altre aspecte que convida a reflexionar són els modes de producció. L'explotació laboral als països pobres, especialment sagnant en el cas de la infància, hauria de ser un criteri decisiu i excloent en el moment de la compra i prioritant els productes que compleixen amb l'ètica social i la solidaritat.

Finalment, però no menys important, el consum responsable ha de regir les nostres llars. L'endeutament de les llars catalanes està arribant pràcticament al seu límit i les famílies han de tenir capacitat d'autogestió, en funció dels ingressos i les despeses, dels projectes generacionals i de la sostenibilitat de futur de la unitat familiar.

L'Agència Catalana del Consum coneix aquests "quatre cercles" del consum responsable-solidaritat, sostenibilitat, proximitat i economia domèstica-i treballa per impulsar un consum responsable entre els ciutadans i ciutadanes del país.

Josep Huguet Biosca

Conseller de Comerç, Turisme i Consum

Setem

SETEM desenvolupa diuèrses activitats coma camps e rotes de solidaritat en païsi en vies de desenvolupament, aufrint corsis de formacion e machines de sensibilizacion, organize tanben campanhes de ròba e café en marc deth Comerç Just, edite er anuari Comerç Just aufris servicis de assessorament e organitze des de hèr més de 5 ans era Hèsta Comerç Just en tot Catalunya.

SETEM forme part dera Coordinadora d'ONG entath Desvolopament d'Espanha, dera Coordinadora Estatau de Comerç Just, dera Associacion Espanhòla deth Sagèth de Comerç Just, der Observatòri de Responsabilitat Social Corporatiua, e dera Federacion Catalana d'ONG entath Desvolopament. Ademès, encapçale en Espanha era Campanha Ròba Neta.

Eth Comerç Just

Son fòrça es ciutadans e ciutadanes preocupadi per problèmes coma es desigualtats entre era minoria privilegiada e era majoria empraubida deth planeta o eth matractament ath que sotmeten eth mèdi ambient. Dautant d'aguestes realitats mos sentem soent impotenti quan vedem que decisions que mos afècten a toti e totes mos prenen des d'institucions tan pòc democràtiques coma es grans empreses transnacionaus.

En aquest contèxte ronques, mos queden podèrs entà exercir e d'aguesti eth que probablament preocupe més as transnacionaus ei eth nòste podèr coma consumidors. Quan prenem ua opcion en cromptar un producte determinat em prentant es empreses implicades ena sua produccion e comercializacion.

Ei per açò que des deth movement peth consum critic e responsable vos encoratjam a seguir uns criteris es més coerents possibles quan auem de besonh consumir. Cau hùger dera publicitat e decidir eth que reament auem de besonh. A nivèu mediambientau auem de sajar consumir productes damb eth mens impacte ambientau possible, esvitant es embolicades que non son pas de besonh, o elaboradi damb productes quimics e nocius entath mèdi, e dant importància as procedenti de mercats locals"

A nivèu socioeconomic auerim d'afavorir eth comèrç just hèt damb justícia, tant en productes procedenti deth nòste país coma der estangèr, e en tot assegurar-mos especiaument qu'aqueri productes que s'an d'importar de païsi

praubes provenguen de cooperatiues a on es treballadors gaudissen de condicions laboraus e salaris dignes, coma per exemple es de Comerç just.

E per dessús de tot auem d'èster informadi e informar entà que cada viatge més posque exercir eth sòn consum de manera critica e liure. Per çò que hè adaguest punt i a diuèrses entitats, ONGs e campanhes qu'apòrten informacion sus era responsabilitat sociala des empreses, e sus opcions de consum alternatiu, entà qué de forma facil e progressiva pogam anar-les incorporant enes nòstes practiques de crompta abituaus.

Albert Sales

Coordinador a Catalunya de la Campanya Roba Neta David Díaz de Quijano Responsable de Comunicació de SETEM-Catalunya

Arxiu Setem

Eth melhor desenh grafic entà empreses e particulars

Tu decidisses!!

Publi&Graf

ESTUDI DE DESSENH GRAFIC

Alexia Grustan Uidal
dissenhadora grafica

Aud. Garona, Edif. Eth Palai II, Local 2 · 25530 Uielha
Tel. 975 64 29 27 · alexiapubligraf@telefonica.net

en essència **LIT**

VI mòstra gastronòmica dera codina aranesa de tardor

dimenjades caps de setmana fines de semana
16 / 09 al 23 / 10

www.aran.org

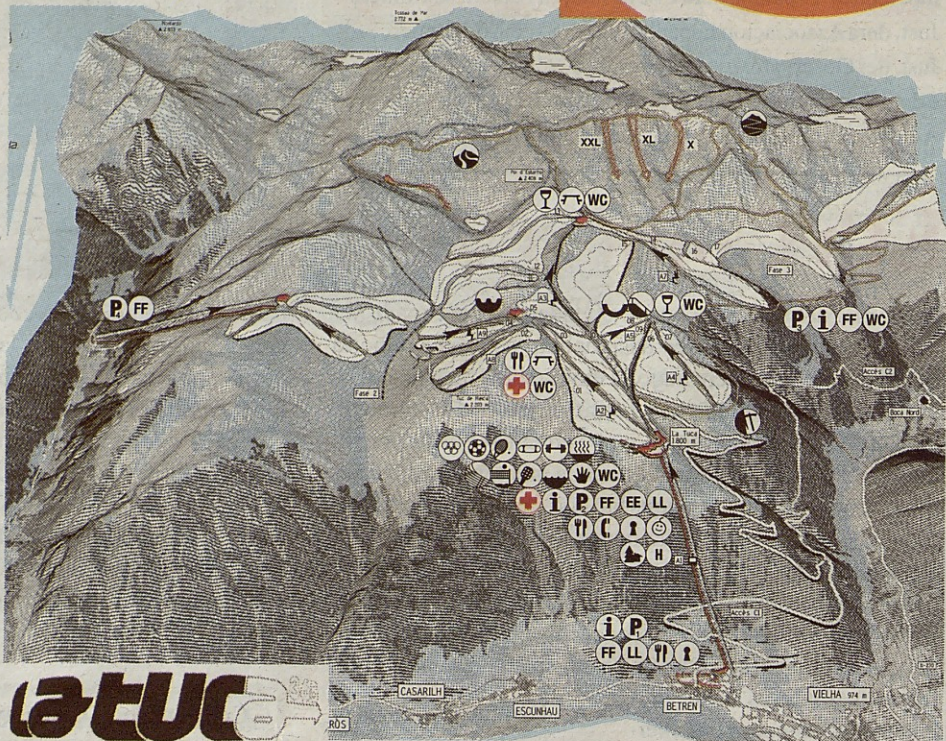
El despertar de Tuca Malh Blanc

Redacción

Betren. El pasado día 29 de septiembre tuvo lugar en un hotel de Betren la presentación a interesados del proyecto presentado por la sociedad Tuca Malh Blanc a la Generalitat y al Ayuntamiento de Vielha. Del proyecto destaca principalmente la intención de realizar actividades durante todo el año todo tipo de actividades deportivas. Por otro lado, el portavoz de la sociedad informo de la retirada de las querellas presentadas al ayuntamiento, y poder así establecer de nuevo las relaciones con el consistorio. Por este lado, Joan Riu, alcalde de Vielha, ha manifestado nuevamente que actualmente las relaciones con Tuca Malh Blanc son escasas, en cambio, con la sociedad Tuca Aran Resort SL, adjudicadores de la mayoría del PPI, son excelentes. Del proyecto de

Tuca Malh Blanc hace hincapié en el respeto al medioambiente, utilizando así grandes estructuras de energías alternativas, como la solar y la eólica

principalmente. Se contempla la ejecución de la nueva estación en tres fases de construcción. Ahora solo toca esperar.

LA TUCA MALL- BLANC S.A. GRUPBASI, MAX DE CUSA ARQUITECTES

Arriba, mapa cartográfico del proyecto presentado a la Generalitat y al Ayuntamiento de Vielha

HOQUE YA TIENE LA PROPIEDAD DE MÁS DEL 55 POR CIENTO DEL PPI DE BETREN

Betren. El grupo inmobiliario Hoque que lidera la reapertura de la antigua estación de esquí de la Tuca, ya tiene de su propiedad más del 55 por ciento de los terrenos afectados por el Pla Parcial de Betren que da la llave a la reapertura de dicha estación. El Pla Parcial que va destinado a edificar una zona residencial y hotelera, tiene una extensión aproximada de 46.000 metros cuadrados, donde sólo podrán edificar primeramente no más de 75 viviendas. Una vez en funcionamiento la estación 1, el ayuntamiento de Vielha-Mijaran modificará el PPI y concederá construir muchas más viviendas para paliar el alto coste que supone la mítica reapertura. El precio que Tucarán, consorcio privado creado para la reapertura, a pagado por metro cuadrado es de 160 euros, un pago mucho más superior que lo que ofrecían la ya recordada empresa gallega.

Foto: Una de las reuniones del mes de octubre con los técnicos de Tucarán Resort. En la foto, técnicos asociados de Andorra y de Estados Unidos planifican la estación invernal

Tucarán Resort completa su equipo técnico con la incorporación de la empresa SE GROUP de EE.UU de América.

Así pues, el equipo técnico encargado del diseño y planeamiento para la reapertura de la estación está formado por SEMSA (Andorra), Ramón Ganyet (España) y SE GROUP (EE.UU)

El pasado día 4 de Octubre tuvo lugar la reunión en Vielha de los ingenieros encargados de la redacción del Plan Director de montaña para la reapertura de la estación de la Tuca. A esta cita de incorporó la firma Se Group de EE.UU, empresa de amplia experiencia nacida con mas de 2000 proyectos y 500 resorts realizados en todo el mundo. Por otro lado SEMSA es una

empresa especializada en el asesoramiento, planificación y desarrollo integral de proyectos de equipamiento de transportes, diseño de pistas y deportes de montaña. SEMSA es una empresa especializada en el asesoramiento, planificación y desarrollo integral de proyectos de equipamiento de transportes, diseño de pistas y deportes de montaña. El despacho de Ramón Ganyet con amplia experiencia en el diseño y desarrollo de proyectos para diferentes deportes todos de alto nivel internacional destacando sus trabajos para el olimpismo. La dirección de Tucarán Resort, SL tiene previsto entregar antes que finalice el año, la propuesta de proyecto de reapertura del complejo invernal al ayuntamiento de Vielha.

Los escudos de Aran enfrentan el Conselh Generau y a la Generalitat de Catalunya

Vielha.- Los escudos y símbolos de la Val d'Aran han suscitado polémica y han empezado a enfrentarse a la Generalitat con el Conselh, hasta el punto que la Generalitat a presentado ante el Tribunal Superior de Justicia de Catalunya (TSJC) un contencioso administrativo contra el reglamento de símbolos locales que aprobó el Pleno del gobierno aranes hace poco mas de un año. La Generalitat denuncia que el Conselh se ha sobrepasado con su competencia en materias de símbolos, ya que según fuentes de la administración catalana, el Conselh sólo tiene facultad de ejecutar la normativa catalana en el Aran y no crear normativas nuevas ni

paralelas. Carlos Barrea, Síndic d'Aran, asegura que las acciones realizadas por la administración aranesa están incluidas dentro de las competencias dadas, y que paralelamente a la discusión, el Conselh tiene previsto redactar un manifiesto a favor de su autonomía de símbolos en los escudos de los entes locales, al mismo tiempo que empezaran, una recogida de firmas a favor de la normativa aprobada por el Pleno del Conselh. El reglamento de símbolos locales de l'Aran se realizó tras una investigación de seis años por el Institut d'Estudis Aranesos, donde destacan conclusiones como las encontradas en sellos y escudos del siglo XV.

Abren diligencias por los vertidos al río Nere procedentes del túnel

Finalmente la Fiscalía investigará los vertidos de residuos tóxicos en el río Nere, producidos por las obras del nuevo túnel de Vielha. Así pues, ha solicitado al juzgado de la capital aranesa un informe externo para comprobar si la empresa conocía la contaminación y en cualquier caso, si la podía evitar. Expertos de una universi-

dad catalana tienen previsto hacer un estudio completo para determinar cómo se desarrollaron los hechos. Uno de los argumentos es que las temperaturas bajas que se registran en el túnel pudieran haber afectado a las depuradoras. Los expertos estudiarán las canalizaciones para ver si se vertieron de forma deliberada los residuos.

AVALON vò ua protectora d'animaus

Vielha.- Era Entitat Aran Valor Natural (AVALON), dempús de remassar signatures entath bastiment d'ua installacion dedicada ara proteccion d'animaus era execucion d'un centre d'acuelhuda d'animaus de companhia, e abantes dera entrega formau des signa-

tures ath Conselh, an comenat a tantejar damb er ajuntament de Vielha probables lòcs e possibles estratègias entath sòn bastiment. Hònts der Ajuntament afirmen que son estudiant era viabilitat e possibles terrenes.

Eth CAEI en Nòva Zelanda e Argentina

Vielha.- Agust estiu-tardor 2005, s'an tornat a organizar concentracions en emisfèri sur, per cincan an consecutiu en Nòva Zelanda damb un grop de treball de corredors infantils, qu'aguest an tornat a èster tot un èxit ena sua participacion e resultats esportius, e tan-

ben per tresau an ua concentracion d'un mes pendent er agost en Argentina, ena estacion d'esquí de La Hoya en pòble de Esquel. Er Stage deth CAEI a consistit de 4 setmanes d'esquí, centrades ena velocitat e er slalom e combinades en circuits de competicions FIS.

La singularidad de Aran sale ganadora con el nuevo Estatut

Así se ha mostrado la clase política aranesa, contenta con el trato que en general se le ha dado a la Val d'Aran dentro del proyecto de nuevo Estatut de Catalunya. Algunos políticos destacados en el territorio cómo es el caso de Emili Medan de Unitat d'Aran manifiestan lo contrario.

El Síndic Carlos Barrera dice que todo ha sido gracias al documento unitario

votado en Aran y agradece al líder convergente Artur Mas, que visitara Aran para debatir con CDA los artículos más relevantes, aunque considera de pérdida histórica la no aprobación de la enmienda sobre territorialidad. Barrera anunció que presentarán enmiendas en el Congreso y añadió que todo este reconocimiento no se puede ubicar si el territorio no goza de un privilegio terri-

torial. Por otro lado, el diputado socialista Francesc Boya, secretario general de UA dijo estar satisfecho aunque tal y cómo manifestó en su discurso en el Parlament, "lamento no haber podido llegar a un acuerdo con la enmienda de CiU respecto al tema de la territorialidad".

La moción fué rechazada por 46 votos a favor y 85 en contra al considerarse que Aran ya cuenta con una

singularidad territorial dentro de Catalunya según el artículo 11.2. Sobre el voto en contra de Francesc Boya a la enmienda de la territorialidad, Barrera explicó que el ciudadano quiere palabras claras "y entiendo que cuando se comparten cargos en diferentes estructuras gubernamentales, es difícil cumplir al cien por cien con el país", dijo Barrera.

COMPARATIVA DEL NOU ESTATUT RESPECTE A L'ARAN

■ NOU ESTATUT ■ PRIMERA PROPOSTA (8 Juliol 2005) ■ ESTATUT AUTONOMIA 1979

PREAMBUL

Aquest Estatut es configura com el de Catalunya i l'Aran, atès que els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional amb entitat pròpia.

ARTICLE 6

La llengua pròpia i les llengües oficials

5.- La llengua occitana, denominada aranesà a l'Aran, és la llengua pròpia i oficial d'aquest territori i és també oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.

ARTICLE 9

5.- La llengua occitana, denominada aranesà a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i n'és també oficial d'acord amb el que estableix aquest estatut

ARTICLE 11

L'Aran

1.- El poble aranes exercix l'autogovern mitjançant aquest estatut, el Conselh Generau i les altres institucions pròpies
2.- Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional occitana fonamentada en la seva singularitat cultural, històrica, geogràfica, lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual es objecte d'una particular protecció mitjançant un règim jurídic especial

1.- El poble aranes exercix l'autogovern mitjançant aquest estatut, el Conselh Generau i les altres institucions pròpies

2.- Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional fonamentada en la seva singularitat cultural, històrica, geogràfica, lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat, la qual es objecte d'una particular protecció mitjançant un règim jurídic especial

4.- La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció

ARTICLE 36

Drets amb relació amb l'aranès

1.- A l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i d'ésser ateses oralment i per escrit en aranes en llurs relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen
2.- Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'utilitzar l'aranès en llurs relacions amb la Generalitat

3.- S'han de determinar per llei els altres drets i deures lingüístics amb relació a l'aranès

1.- A l'Aran tothom té el dret de conèixer i d'emprar l'aranès i d'ésser atès oralment i per escrit en aquesta llengua en les seves relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen

2.- Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'emprar l'aranès en totes llurs relacions amb la Generalitat

3.- La llei ha de determinar els altres drets i deures lingüístics en relació amb l'aranès

ARTICLE 50

El Foment i la Difusió del Català

1.- Els poders públics de Catalunya han de protegir el català en tots els àmbits i sectors i n'han de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement. Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès

ARTICLE 94

Règim Jurídic

1.- L'Aran disposa d'un règim jurídic especial establert per llei del Parlament. Per mitjà d'aquest règim es reconeix l'especificitat de l'organització institucional i administrativa de l'Aran i s'en garanteix l'autonomia per a ordenar i gestionar els assumptes públics del seu territori

2.- La institució de govern de l'Aran es el Conselh Generau que és format pel Síndic, el Plen des Conselhèrs i Conselhères Generaus i la Comission d'Auditors de Compdes. El Índic o Síndica és la més alta representació i l'ordinària de la Generalitat a l'Aran

3.- La institució de govern de l'Aran es elegida mitjançant sufragi universal, igual, lliure, directe i secret en la forma establerta per la llei

4.- El Conselh Generau té competència en les matèries que determini la llei reguladora del règim especial de l'Aran i la resta de lleis aprovades pel Parlament i les facultats que la llei li atribueixi, en especial, en les actuacions de muntanya.

L'Aran, per mitjà de la seva institució representativa, ha de participar en elaboració de les iniciatives legislatives que afecten al seu règim especial

5.- Una llei del Parlament estableix els recursos financers suficients perquè el Conselh Generau pugui prestar els serveis de la seva competència

1.- L'Aran disposa d'un règim institucional propi establert per llei del Parlament. Mitjançant aquest règim es reconeix d'especificat de l'organització administrativa interna de l'Aran i es garanteix la seva autonomia per a ordenar i gestionar els assumptes públics sobre els quals es projecta la diversitat cultural, lingüística, social i econòmica d'aquesta comunitat

2.- La institució de govern de l'Aran es elegida mitjançant sufragi universal, igual, lliure, directe i secret en la forma establerta

Damb eth còr aranes

El Parlament ha aprobado el Estatut, en defensa de todo un territorio, formado por una serie de comunidades unidas por ideales e intereses, con una historia común sobresaliente, y en la que brilló con luz propia la Val d'Aran, llave pirnaica como perla de la Corona, olvidada en los momentos pobres de su historia ("Sembla que vinguis de la Vall d'Aran!") y cortejada en los momentos económicamente fuertes como ahora (pocas comunidades semejantes generan el Estado tantos impuestos "per capita": turismo, hidroeléctricas, esquí, y todo lo que arrastran).

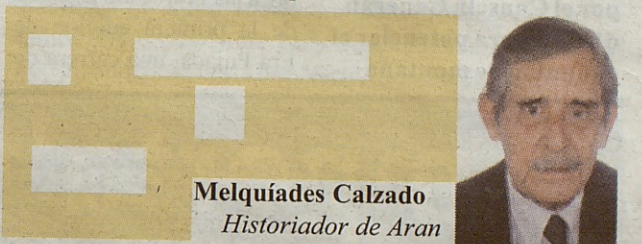
En sus aspiraciones hoy, los araneses han sido sensatos y prudentes, pidiendo continuar -por ley escrita y por la aplicación de esa ley con dignidad democrática, adaptando si es necesario el régimen especial de su Ley de Aran sin desviaciones totalitarias- con su historia de casi mil años, en su singularidad política, jurídica, lingüística y tradicional. Para defender a la Val d'Aran, si el llega el caso, la historia es útil. Felipe II, marginado cualquier centralismo opresivo, reconoce desde Tortosa el 2 de enero de 1586, no una, sino dos autonomías superpuestas en Aran: la de Les por su Baronia y la del resto del terçon de Quate Locs (Bossòst, Canejan y Bausen) sin citar al resto del Valle, para actuar en causas de menos cuantía de 60 sueldos. Esa actuación de un Rey Absoluto fortalece hoy nuestro deber de respetar la libertad histórica.

Lo mismo ocurrió con Felipe V, desde Madrid el 13 de marzo de 1717, que respetó la historia aranes, excluyendo a la Val d'Aran de los nuevos Corregimientos de Cataluña.

Moderadamente, recordemos que en 1890, siendo Regente María Cristina por la menos edad de Alfonso XIII, cada comunidad tenía su Consejo de Distrito, lo que significaba una cierta autonomía del pueblo español: la del bolsillo.

Muchos españoles se dolieron de que el incumplimiento flagrante de la palabra dada a los cubanos moderados (que pedían una autonomía bajo la bandera española) por los políticos de Madrid, llevase a la Asamblea Constituyente de Cuba en Jimaguayua el 13 de septiembre de 1895 a declarar la República Independiente Cubana, con Salvador Cisneros como Presidente, Máximo Gómez y Antonio Maceo como Generales de ejército rebelde, y un Presidente extranjero al que se le hacía la boca agua al pensar en Cuba, Puerto Rico y Filipinas. ¿Valió la pena tanta muerte y tanta humillación, a cambio del efímero gesto de orgullo de creer que sus votantes aplaudirían su prepotencia?.

¡Afortunadamente, hoy España es diferente!

Melquíades Calzado Historiador de Aran

per la llei
3.- L'Aran per mitjà de la seva institució representativa, ha de participar en l'elaboració de les iniciatives que afecten el seu règim especial

ARTICLE 143

Llengua Pròpia

2.- Correspon a a Generalitat i també al Conselh General d'Aran la competència sobre la normalització lingüística de l'occità, denominat aranes a l'Aran

2.- Correspon a a Generalitat i també al Conselh General d'Aran la competència sobre la normalització lingüística de l'aranès

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Desena.

Revisió del Règim Especial de l'Aran

A partir de l'entrada en vigor d'aquest estatut, en el termini de quatre anys s'ha de revisar i modificar el règim especial de l'Aran per a adaptar-lo, en el que calgui, al que estableix aquest Estatut

En el marc de la constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran

La prueba acogió la primera edición del Kilómetro Vertical y de Era Pujada en la estación de esquí de Baqueira Beret

Val d'Aran Alpin Running Meeting 2005

El tiempo no acompañó la competición, con temperaturas frías y nublado

Baqueira Beret. Los pasados días 1 y 2 de octubre se celebró en la estación de esquí de Baqueira-Beret el "VAL D'ARAN ALPIN RUNNING MEETING", que contó con la primera edición del Kilómetro Vertical y de la carrera Era Pujada, evento patrocinado por el Conselh Generau Val d'Aran.

Kilómetro Vertical
El Kilómetro Vertical se disputó el sábado por la tarde. Con un recorrido de 3,6 kilómetros y 950 metros de desnivel positivo, en esta cronoescalada a pie participaron corredores españoles, franceses y andorranos y un buen número de espectadores que pudieron utilizar los telesillas de la estación para seguir de cerca el desarrollo de la prueba.

Esta es una carrera corta y explosiva por la línea más

directa desde Baqueira 1500 al Cap de Baqueira 2500. En categoría masculina, Joan Freixa se impuso con un tiempo de 36 minutos y 27 segundos. En categoría femenina, la francesa Stephanie Jimenez se adjudicó la victoria con un tiempo de 43 minutos y 57

El Alpin Running Meeting, que se celebra desde el año 2000 en la Val d'Aran impulsado por el Conselh Generau d'Aran para potenciar el running de montaña

segundos, quedando octava de la clasificación general.

El Kilómetro Vertical es una prueba de ascenso muy específica, técnica y físicamente muy exigente, en que los corredores pueden utilizar, si lo desean, bastones de esquí.

Era Pujada
El domingo día 2 de octubre a las 11 h se dio la salida de la primera edición de Era Pujada, una carrera de

ETH CORNER DERA SALUT

Consells per evitar les caigudes en l'ancià

Una caiguda en una persona gran pot ocasionar moltes complicacions, entre elles la fractura de cadera és la més freqüent i també una de les més greus. Al contrari del que podríem pensar els accidents no es solen produir al carrer, sinó que les caigudes són molt més freqüents al propi domicili.

Com podem fer que la nostra casa sigui més segura? Tenir una bona il·luminació tant de dia com de nit, evitar les catifes, sobretot si no s'adhereixen bé al sòl, retirar fils elèctrics de les zones de pas, col·locar baranes a ambdós costats de les escales i si fos convenient també al bany per l'ús de banyera o dutxa.

Influeix el tipus de calçat usat?

El calçat ideal hauria de ser de taló baix, amb sola antilliscant, tancat i còmode, evitant portar espadenyes a

Quines precaucions hem de tenir per la nit?

Si es vol anar al bany durant la nit, primer s'aconsella seure al llit durant uns minuts abans de posar-se de peu per evitar els marejos. Procuri obrir la llum per facilitar la visió d'objectes oblidats al mig del pas.

Què pot fer el seu metge per evitar les caigudes? S'hauria de consultar al metge si es nota disminució de la visió o marejos. Si és necessari, utilitzi bastó o caminador per augmentar la seguretat. No prengui pastilles per dormir que no hagin estat receptades pel seu metge, ja que són motiu de caigudes freqüents durant la nit a l'aixecar-se estant endormiscat.

Contesten Marta Pàmies i Cisco Maranges

Clasificación:

Kilómetro Vertical

1º Joan Freixa Marceló

36:27"

1ª Stephanie Jimenez

43:57"

Era Pujada

1º Albert Ferrer Bacardit

01:03:21"

1ª Stephanie Jimenez

01:10:06"

Combinada Kilómetro Vertical y Era Pujada

1º Albert Vinyals

Baulenas

01:51:11" 1ª Stephanie

Jimenez 01:54:04"

Demanen ueit mesi entà un vesin de Vielha

Vielha. Un joen madrienh de 28 ans que respon as sigles F.J.O.L. e acusat de trafic de drògues. Es fiska demane ueit mesi de preson e ua multa de 2.000 èuros. Contrariament ara defensa que demane era absolucion.

A principis d'an, eth joen sigue detengut pera Guàrdia Civil quan aguest anèc a recuèlher un paquet en burèu de Corrèus que viege de Sevilha, a on abantes, eth còs policiaiu damb cans adiestradí interceptèren eth paquet e demorèren que bèth un l'anèse a recuèlher e passar ara detencion immediata. Eth joen que se declare consumidor d'aguesta substància, defense qu' es paquets que recebie tostemp èren entath consum pròpi e non pas entà traficar.

Era guarderia de Tredòs aurà més places er an que ven

Naut Aran. Eth pròplèu cors 2006-2007 era guarderia de Tredòs veirà augmentada era sua capacitat de places, pr' amor qu' aguest an sonque ac an podut hèr 18 mainatges, tres non pòden pas disfrotar deth servici de minjador e quate s' an quedat dehòra de toti es servicis. Eth baile deth Naut Aran Victor León, a manifestat qu' era nauta qualitat qu' a demostrat era guarderia de Tredòs a hèt augmentar es sollicituds de matriculacion. A més a més tot se tome piri, atau coma mos explique eth madeish baile, se tiem en compde er augment dera immigracion qu' a comportat un augment dera natalitat. En darrèr plen der ajuntament deth Naut Aran s' aprovèc un sistèma de puntuacion entà regular er accés ara guarderia en cas qu' era ofèrta se vedesse augmentada pera demana en un futur.

NON ath minjador provisionau de Salardú

Salardú. Era Associacion de Mairs e Pairs des alumnes deth collègi de Salardú, integrat ena ZER Val d'Aran, s' opòsen ara naua propòsta de plaçament provisionau deth minjador en centre per part der Ajuntament de Naut Aran e deth Departament d'Educacion dera Generalitat per pòur a qu' aguesta provisionalitat acabe en tot èster eth lòc finau dera sua ubicacion. Aguesta propòsta des administracions catalanes e aranesa, restarie espaci ath centre entàs alumnes, manifesten membres dera Associacion. Actuaument, ath torn de tretze mainatges son es que se queden en servici de minjador, se desplacen a cinc cents mètres deth centre escolar, concretament ena Aubèrja de Salardú.

Es vacances més cares dera Tèrra, 100 milions de dòlars un viatge d'anada e tornada tara

Era empresa Space Adventurs, dempús de montar viatges ath hons deth mar e veir eth mitic Titanic a encetat eth sòn nau projècte que gesserà ara lum eth pròplèu an 2008. Per un mòdic prètz d' uns cent milions de dòlars, aproximadament uns 80 milions d' èuros, se pòirà hèr un viatge d'anada e tornada ara lua entre 10 e 21 dies, a on tres d' eri se darà un

L u a

passeig ath torn dera Tèrra, e 14 ena Estacion Espaciau Internacionau e era rèsta orbitant a pròp dera Lua. Toti aqueri qu' agen era intencion de hèr aguest " viatge-

delicatessen" an de tier en compde qu' entà realizar-lo auràn de sajar pendent sies mesi, fòrtes revisions medicues e tier en compde qu' eth "petit" coet ei sonque entà tres persones, dus toristes e eth pilòt, sense lhets, sense "cuarto de banh" e damb cèrtes incomoditats, aquerò òc, damb hièstres damb vistes ara Tèrra e ara Lua. Impagabla sensacion...

Teresa Moga celebra sus 100 años en familia

La máxima institución aranesa se suma a la celebración

Teresa Moga acompañada de sus familiares y amigos.

Vielha. El pasado 3 de octubre, Teresa Moga cumplió 100 años. Desde esta publicación le felicitamos. La aranesa nacida en Bausen en el año 1905, celebró con sus familiares y amigos, su centenario en la residencia Sant Antoni de Vielha.

El Síndic entrega una placa a la aranesa centenaria.

Reconocimiento del Conselh Generau d'Aran

El Síndic d'Aran, Carlos Barrera, entrego a Teresa Moga una placa de reconocimiento y felicitación a sus 100 años. Teresa Moga llega a esta edad con una extraordinaria claridad en sus recuerdos, que aún comparte a pesar de sus años, con los suyos.

Adjudicades les obres de millora entre Vielha a Betren

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha adjudicat les obres de millora de la travessera de la carretera C-28 entre Vielha i Betren. L'actuació comportarà l'ampliació d'aquesta via i la millora dels seus accessos i funcionalitat mitjançant la construcció de dues rotondes. Les obres suposen una inversió d' 1,1 milions d'euros i el termini d'execució és de cinc mesos. Està previst que aquestes obres s'iniciïn properament, si bé la part important de l'actuació es farà durant la propera primavera per no afectar al trànsit hivernal.

Aprovat eth magazèm de gasòil en Vilamòs

Vilamòs. Finaument er ajuntament de Vilamòs s'a emportat eth gat tar aigua, eth Tribunal Suprèm de Justícia de Catalonha a dat era razon ar ajuntament de Vilamòs e an aprovat eth bastiment d'un depòsit de gasòil en contra eth Departament de d'Urbanisme de Lhèida, es quaus manifestauen qu' es terrenes predispasadi ath bastiment deth dipòsit non èren pas urbanizables e non admetien pas un usatge específic. Eth TSJC a resolut que qui a era potestad, pr' amor qu' ei competència municipau era execucion non dera propòsta, justificant qu' ei per interès sociau e per que non i a instal·lacions similares en costat.

Es oelhes araneses en risc d'extinsion

Vielha. Eth risc d'extinsion des oelhes araneses, e eth numerò globau d' aguesta espècie - lèu ues mil ena actualitat - a incentivat a quaquii criadors d' aguestes oelhes e ath conselh Generau a realizar estudis e formular era creacion d' un libre genealogic des oelhes, ahèr obligatòri e indispensable entà obtier eth reconeishement de raça autoctona. Damb tot açò, era administracion aranesa e eth collectiu de pagesi sajaràn arturar era crisis ramadera deth moment e impulsar era recuperacion deth sector.

Mès de 600 persones dant eth sòn emparament ar equip Lisboa-Dakar

Bossòst. Er equip aranes que participarà aguest an en famòs e mitic Rally ara Lisboa-Dakar amassèc a més de 600 persones ena hèsta de presentacion der equip.

Emporta't l'últim en mòbils des de **0*** €

Si ets d'Amena o Vodafone, truca'ns!

¡ No et perdis aquesta oportunitat!

PHONE LAND

Avda. Alcalde Calbetó (Rotonda) 25530 VIELHA Tel. 973 64 32 01

movistar

SAMARRETES - POLOS - BRODATS - GORRES - PUBLICITAT

SAMARRETTA

www.lasamarreta.com

SAMARRETES - POLOS - BRODATS - GORRES - PUBLICITAT

Cors practic que mos permeterà introduir-mos en art dera calligrafia

Er art dera calligrafia ath nòste costat

Musèus dera Val d'Aran organize era exposicion "Er art dera calligrafia", deth 30 de seteme ath 6 de noveme. Se pòt visitar ena glèisa de Sant Joan d'Arties

Arties. De miejana edat, neishut enes Garrigues, se ditz Antoni Argilés e a vengut tara Val d'Aran a parlar-mos de calligrafia. Aguest personatge se dedi- que ara calligrafia des d'un punt d'enguarda d'afec- cion maugrat qu'a viatges se permet comerciar damb bères des sues òbres o ben per demanes d'editoriaus o ben particulars dispausadi a pagar entà obtir ua obra d'aguest artista encara qu'era mager des viatges acabe regalant-les.

Lo qualificam d'artista per que eth ditz que "era calli- grafia en cap cas ei sonque ua tecnica pr'amor que i expressam ua part importa- tanta deth sentiment, dis- frotant des traces e açò se nòte ena obra fina, se son- que siguesse ua tecnica totes es letres serien pariè- res" naturalment parlant atau se referís ara calligra- fia hèta a man (tal coma in- dique eth madeish nòm) sense cap aute supòrt

qu'eth papèr de qualitat es sues "plumilhes", moltes des quaus se les hè eth ma- deish, e sense hèr servir er ordenador entà res més que non sigue pas comprar eth papèr, e mos assegure que "ei un art força desconeishut per que a diferència dera pintura o era escultura era calligrafia s'a associat molts viatges ath càstig". Tanben mos ditz "cada letra a ua traça e un "ductus" o moviment qu'a d'èster en foncion de se volem hèr ua letra gotica, italica, roma- na, eraldica, eca..." Ei un vertader apassionat dera calligrafia e lo trapam ena Val d'Aran immèrs en un corset organitzat peth Con- selh Generau d'Aran, mos parle dera sua vinculacion ara Val des que i hec eth ser- vici militar e des d'aqueth moment en quedèc impres- ionat peth descubrimet d'ua lengua qu'eth desco- neishie e que lo cautivèc.

Eth madeish presidís ua associacion que convòque cada an un prèmi sus calli- grafia damb er objectiu de promòir era cultura de Cata- lonha a trauers d'aguesta disciplina artstica, un inter- essant recuelh d'aguesti prèmis ei eth que configure era exposicion dubèrta en St. Joan d'Arties ena que se pòden contemplar ua vin- tea d'òbres en diuersi for- mats, totes eres molt inter- essant4e tan des d'un punt d'enguarda artistic coma estètic. Un art damb ua difi- cultat nauta mès damb faci- litat entà introduir-i e damb eth que te pòs expres- sar tan des d'un punt d'en- guarda artistic e ath ma- deish temps dider çò que penses, francament inter- essant. Deisham a Antòni emmiei des sòns estudiants, sajant explicar coma s'a de hèr ua "a", coma e a on s'a d'aplanar eralumeta,...Ca- lerà seguir.

Naui contenedors de lordèra selectiua en Aran

Vielha. Eth Conselh Ge- nerau d'Aran a trèt a con- cors eth subministramet de contenedors e equipa- ments diuersi entara re- massada selectiua de lordè- res, eth resultat gesserà a miejans de mes d'octobre. Mès de 164.965 èuros per naui equipaments de re- massada selectiua.

Nau paviment, hilat d'aigua e cloaques

Es Bordès. Er ajuntament a era intencion qu'abantes d'aguest iuèrn comencen a treballar aguestes naues adjudicacions. Eth començament d'aguestes ac- tuacions son susmeses coma tostemp ara climato- logia e ath procés d'adjudi- cacion, segontes a mani- festat eth baile Francese Medan. Aguesta darrèra fase afècte principaument a quate vies, entre eres eth Camin Reiau.

Nau depòsit d'aigua en Benós

Benós. Eth consistòri de Benós a anonciat que lèu renovaram eth depòsit d'aigua qu'actuament a ua capacitat entre 15.000 e 18.000 litres per un de nau damb ua capacitat lèu de 250.000 litres. Segontes eth baile de Es Bordès, er actua depòsit a quedat absolet vist er augment dera poblacion. Ei a dider, eth nau depòsit aurà quinze viatges mès era sua capacitat actua.

CHA CHA CHA PA cha

Alcalde de Guinovelles de Prixana de l'Alt Pirineu

Pac Palom

He tingut l'honor i el privilegi de ser un dels mortals escollits per poder entrar en la super-mega-macro discoteca mes famosa del món, ni més ni menys que PACHA d'Eivisa.

Naturalment aquest honor a estat previ pagament de la modesta xifra de 60€ (10.000 peles de les d'abans) que m'ha permès introduir-me dins un món fantàstic i meravellós clar exponent de la cultura universal.

Només passar per la porta, ja fa una mica de por perquè els encarregats de recollir els nomenats euros, tenen una pinta una mica sospitosa, en cap cas m'atreviria a portar-els-hi la contraria, seguidament ja t'introdueixes en un altre concepte de la vida en que les persones considerades normals (i jo m'hi considero) som las que cantem com una cloïssa, perquè jo anava amb la meua camisa blau cel i els meus pantalons blau mari i era l'únic subjecte de tota la disco amb aquest tipus d'indumentària, sembla ser que el normal es anar vestit de blanc i/o de negre, amb sandàlies o xancletes, també s'admet una samarreta de colors i frases es trafolàries però en cap cas s'accepten camises blau cels normals i corrents encara que costin una pasta.

Després de innombrables esforços arribo al davant d'una barra enorme, sense tamborets ja que òbviament tothom balla de forma compulsiva i per tant no cal cadires i tamborets perquè

ningú, excepte jo, es vol as- sure, demano un cubata i pago un vestit, afortunada- ment la refrescant beguda està calenta i no em farà mal perquè es imbevable i en aquests moments la música comença a ser tronadora i el cap començarà a rodar d'un moment a l'al- tre. Al costat meu en una de les múltiples infernals sales d'a- quell purgatori hi tenia a uns nois/noies (sóc incapaç de de- finir que carall eren), que començant pel cabells de tots co- lors i acabant pels peus també de tots colors no se'n podia pas aprofitar cap boei a més que els puros que fumaven tinc la lleugera sensació que no eren de tabac de Canàries ja que el perfum que desprenien era suficient per marejar a una mula.

A tot això hi cal afegir un tipus de música que es veu que es diu chillnosequè que es com si una dotzena de camions ca- rregats de vedelles es tiessin camí avall sense frens i con- duïts per un mono amb la radio a tot volum, es una sensació una mica forta ja que l'estomac et fa tuc-tuc i el cap sembla que se'n vol anar.

Vaig aconseguir sortir d'aquesta sala i em vaig ficar en un altre que la música aquí era molt millor, era tecnic-house- acid i varis qualificatius més, això ja era diferent, ara el cap em feia tuc-tuc i l'estomac m'arramiau, horrorós, m'efistofè- lic, diabòlic i marejador, per fi vaig sortir a una terrassa on es podia respirar sense fum de puro i em trobo una enorme copa de cava amb una mainada dins la copa ballant com una condemnada i vestida amb res, encara no m'havia refet de la impressió de la nedadora - ballarina que en trobo de cara amb un-una drac-queen que feia més de dos metres d'alt per sis pams d'ample, pintat/da de tots els colors imaginables i amb unes enormes plomes sobre el cap a més d'anar calçada amb unes botes que són incapaç de descriure però que eren molt molt grosses i brillants i que dirigint-se a mi amb diu Hooooooooolaaaaa,.... m'escapoleixo de l'escomesa com si se'm emportés el vent i sense recuperar-me de l'esglai caic dins d'un reservat digne dels pastorets, sense llums, ple de gent i fum i amb la música a volums estratosfèrics, mare meua, déu meu, m'he fet gran, això no es pas per a mi, busco la sortida desesperadament tot pensant que si els hi explico això als meus amics de Prixana, em foten fora d'alcalde.

CHA CHA CHA PA CHA

"a tot això hi cal afegir un tipus de música que es veu que es diu chillnosequè que es com si una dotzena de camions carregats de vedelles"

Conselh Generau d'Aran

Eth pròpleu dimèrcles dia 2 de Noveme tàs 20:00 ores en Parador d'Arties.

Vos convidam a toti es comerciants ara presentacion dera Agéncia de Comerç d'Aran

Vos i demoram!!

IR

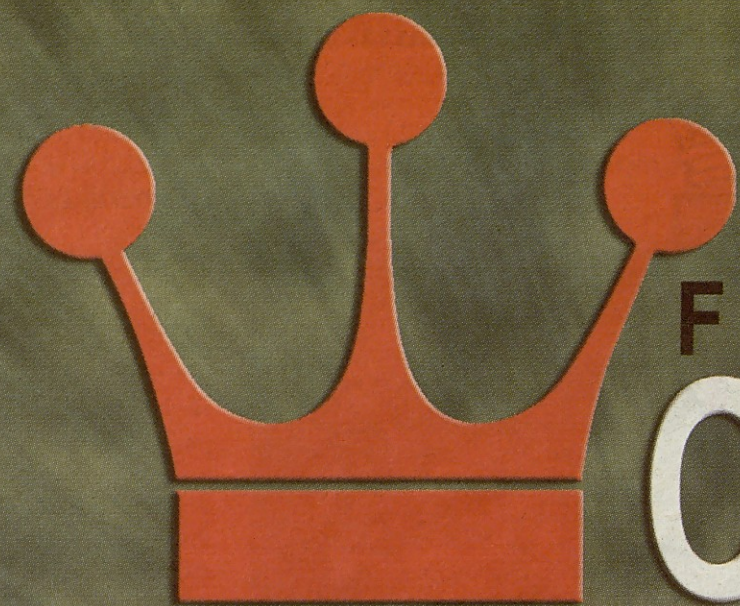
RIBERA

Polígono de Mijaran, en Vielha

centro comercial

construcción - bricolaje - hogar

Ferreteria
CORONA S.A.

Ara tanben en Vielha!

TREMP
Dr. Pearson, 13
Tel. 973 65 00 64
Fax 973 65 06 87
info@corona.biz

VIELHA
Ctra. França, 52
Tel. 973 64 13 20
Fax 973 64 13 23
vielha@corona.biz

La informació del cadastre més a l'abast de tothom

Vielha.- Breument, tothom qui necessiti quelcom (informació, certificats,...) del cadastre podrà dirigir-se a qualsevol dels ajuntament que hagin sol·licitat ésser punt d'informació cadastral de manera gratuïta.

Reunió amb el cadastre.

Actuacions del Pla d'Excel·lència Turística d'Aran

Arròs.- El Conselh Generau d'Aran està condicionant miradors en punts estratègics com són els de Vilamòs, Betlan, Arres, Plan Batallé i Les.

Milhores en el mirador de Betlan

Reducida la caça de corzos en Aran

Vielha.- El Conselh Generau motivado para una buena recuperación de los corzos del valle, sólo a autorizado la caza de 35 corzos en la zona controlada de los municipios de Naut Aran y Canejan. El Conselh ha autorizado la caza de ciervos a 285, 35 ejemplares más que el 2004, y la caza del rebeco asciende a 115 piezas. La reducción de corzos viene por la disminución de un 30 por ciento en tres años.

Iniciativa entà Aran Verds

Betren.- Neish en Aran ua naua fôrça politica ; Iniciativa Entà Aran Verds se presentèc eth passat dia sèt d'octubre dauant era gent d'Aran. Ena presentacion dera formacion aranesa siguec liderada pera deputada Dolores Camats e era vicepresidenta Mercè Rivadulla. Era naua fôrça politica serà liderada per Carlos Montero e David de Adrés. Eth madeish Montero manifestèc qu'era motivacion de creacion d'aguesta naua fôrça politica ei entà poder artèner d'ua manèra democratica es problèmes de viendes

Presentacion dera naua formacion politica.

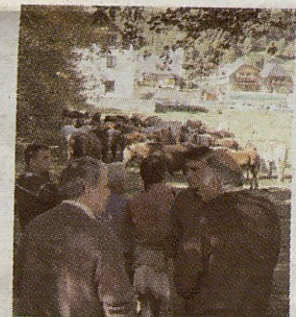
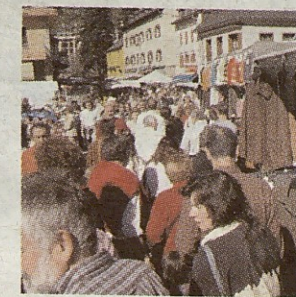
oficiaus, era problematica mediambientau e dotar ar Aran ua politica d'esquèrres.

Iniciativa Entà Aran Verds compondrà en Aran damb er emparament de ICV-EA.

Les fires ramaderes d'Aran clausuran amb èxit

Vielha.- La fira ramadera de la Val d'Aran ha demostrat un cop més la seva preciosa valua, malgrat la petició del col·lectiu de criadors de cavalls per dur totes les fires en cap de setmana i no ésser acceptada en totes les poblacions que acull

aquest gran event, la presència de curiosos, interessats, perduts i demés ha fet d'aquest any un certament ramader bastant bo, asseguren molts participants. Salardú, Bossost, Les i Vielha han gaudit de les fires amb les seves millors gales.

Els agents forestals celebren la seva festa

Vielha.- El passat 4 d'octubre, és van celebrar a la Val d'Aran diferents actes amb motiu de la festivitat del agents forestals, i del que és patró Sant Francesc d'Assís. L'acte va tenir lloc a Pla Batallé.

164.965 èuros entara remassada selectiua en Aran

Vielha.- Eth passat dia 3 d'octubre, era Comission de Govern deth Conselh Generau adjudiquèc ara empresa FAES eth subministrament d'equips e contenidors entara remassada selectiua per un impòrt total de 164.965,20 èuros. Entre d'uti s'an adquirit 3 unitats autonomes auto-compactadores entath reciclatge de carton, contenidors de veire, de papè e carton, e d'envasi entà augmentar e ampliar es actuaus punts de reciclatge deth territòri aranès. Ei previst qu'era empresa hèsque eth liurament d'aguesta equips a començaments deth pròpleu mes de noveme. Eth Conselh vò reforçar e dar nau impuls ara remassada selectiua, damb açò.

Catalans e basques més cromptadors de Vielha e d'Aran

Vielha.- Segontes diuerses promotores de viuenda en Aran, soslinhen coma maxims cromptadors a catalan e basqui. Es prètzis actuaus des naues viendes oscilen entre 300.000 e 600.000 èuros entre 70 e 200 mètres quadrats.

La Val d'Aran va acollir el IV Aplec el Bolet

Arties.- Els proppassats dies 16, 17 i 18 de setembre es va celebrar al càmping Era Yerla d'Arties el IV Aplec del Bolet. Tres dies on la gent va poder disfrutar de diferents activitats lúdiques i d'esbarjo: concurs de Botifarra, mini campionat de Golf, cercaviles.

L'aplec va ésser patrocinat pel Conselh Generau d'Aran, l'Ajuntament de Naut Aran, Torisme Val d'Aran, E.M.D Arties e Garòs i pel Gremi d'Hosteleria de la Val d'Aran.

Naut Aran vò regularizar eth mon der esquí

Naut Aran.- Eth plen der ajuntament deth Naut Aran d'aué s'a debatut coma tèma estèla, sajar de sol·licitar ua lei d'esquí que regule era creacion d'escòles d'esquí, a causa dera sua grana proliferacion e en bèri casi mala qualitat deth servici en Naut Aran, era grana e qualitat des assegurances des esquiadors, ua normatiua de seguretat der esport, coma per exemple er us deth casc.

Ath madeish temps se sol·licitarà ua normatiua (o lei, se cau) sus es aforaments des estacions d'esquí. Segontes eth madeish baile victor León, "realizam aguesta peticion d'aguesta legislacion per un tèma qu'actuaument a ua grana carència normatiua".

Milhores der accés ath parc de Fauna dera Val d'Aran

Vielha.- Eth Conselh Generau d'Aran a encetat es actuacions de mielhora e neteja dera pista de Clòt Baretja, a on ath costat s'ubicarà eth Parc de Fauna der Aran. Aguestes actuacions an un còst de 108.000€.

inmobiliarea

Naut de Saviela
Casas para seducir
última casa!

Si quiere cambiar de estilo de vida en una magnífica casa pareada, Naut de Saviela es lo que busca. A sólo 15 minutos de Vielha y rodeada del entorno natural del Bajo Aran, se encuentra esta magnífica zona residencial de Saviela en el pueblo de Les. Con todos los servicios a su alcance para vivir todo el año: escuela, comercios, centro sanitario, zonas deportivas, baños termales... Y las mejores comunicaciones por carretera.

Planta baja: parking y trastero comunitario. Planta piso: salón, comedor, cocina individual, aseo y accesos. Planta segunda: 3 dormitorios y 2 baños. Terraza y Jardín.

Planta sótano: parking comunitario. Planta baja: salón comedor, cocina individual, aseo y accesos. Planta piso: 3 dormitorios y 1 baño. Terraza y Jardín.

Llamenos al 973 64 10 73 www.inmobiliarea.com

P.V.P.: 270.000 €

www.habitataran.com

ARAN.- Se vende casa a pie de pistas con todo lujo. De particular a particular.

Notodoesloque parece!!

Déjese aconsejar por profesionales en la compra o venta de su hogar en la Vald'Aran.

Confíen:

Habitst Aran Consulting inmobiliari

<p>Betlan</p> <p>Pleta Residencial, Betlan, 1ª Fase</p> <p>Dos o tres dormitorios. Vistas Excepcionales</p>	<p>Benòs</p> <p>EL MIRADOR DE BENÒS</p> <p>Casas aranesas con excelentes vistas y espaciosas.</p>	<p>Gausac</p> <p>Apartamento de dos dormitorios. Vistas Excelentes.</p>	<p>Tanau</p> <p>Aptos. 1/2/3 dorm. Cota 1.700 Baqueira A 50m. del telesilla.</p>
<p>Vielha</p> <p>CONJUNTO RESIDENCIAL Berqas XXI VIELHA</p> <p>Próxima Construcción Viviendas Unifamiliares</p>	<p>Mont</p> <p>Pleta d'Argineu MONT</p> <p>Próxima Construcción</p>	<p>Arròs</p> <p>Antiguo Coto-Mansión Grandes Espacios e Intimidad</p>	<p>Betren</p> <p>Casa Aranesa Estilo tradicional</p>

Plaça Coto Marzo, 7 - 25530 VIELHA (detrás iglesia) - Tel. 973 64 26 25

ÈM E SERAM (...atau coma èrem?)

Enguan èm viuient un temps de reafirmacion nacionau, tant es catalans en Catalonha coma es araneses ena Val d'aran, que mos permeten ditingir e disfrutar des valors més particulars e intrinsecs des nòstes respectives nacions. Totun se parle constantment des ensenhes nacionaus (drapèus, escuts, eca...), des seleccions esportiuas, des transferències competenciauas, e de tanti e tanti des nomentats hèts diferenciauas.

Des deth mèn punt d'enguarda, eth de catalan, è defensat totempes es nomentades inquietuds e iniciatiues, especiaument aqueres que mos dauen un reconeishement internacional e un nau valor ena societat europèa, prumèrament, e mondiau, coma finalitat darrèra.

I a , tanben , ahèrs més dera vida vidanta, de vida civil, ahèrs que depenen sonque de nosati madeishi, e qu'eth temps n'a desbrembat deth rebrembe. Un d'eri ei era genealogii e es cognòms. Era societat catalana (e pensi tanben qu'era aranesa) a convertit en un simbèu d'identitat quinquèvolh que, enquia hè ben pòc, ère més a lèu un imperatuu ventgut de castilha e des sòns costums. Non se tracte de distingir es cognòms segones era sua procedència, senon de saber guaire auríem d'auer. M'expliqui Enes darrères der Impèri roman ère ben entès era utilizacion de cognòms patronimics entà distingir es personalitats e , en un sentit més ampli, es dinasties. Atau, donques, darrèr deth nòm de cadun se li ahigie eth deth pair, o eth deth tutor, coma se siguesse , entà onrar ath cap de familia e a viatges demostrar as auti qui ères e per qué ac èren.

Aguest costum arraizèc més o mens enes províncies der impèri, més aué en dia continue perviuient lèu en tot Euròpa

enes sufixes -ez (en Castilha), -son (en Inglatterra), -ov (en Bulgària), entre d'auí.

Més endauant, as entorns deth segle XIII, apareisher en es cognòms de tipe "professionaus", aqueri que hègen referència dirècta ara ocupacion deth personatge en question e que facilitauen era comprension sustot enes viles més petites e enes transaccions comerciauas. En Catalonha trapam un bon grapat, coma Fuster, Carbó, Calders, eca... Es autoritat aristocraticas (Ducs, prínceps, monarques, etc...) s'estimèren més tèrmes un shinhau més personaus, e utilizèren adjectiuas més d'acòrd damb es sues caracteristicas e fòrça més singulares, que les diferenciau en dera rèsta : Alfonso V el Bueno, Sancho IV el Bravo,...el Sabio,..., el Gran,..., eth Piatós, etc...

Es nobleses mens grandiloqüentes higrèren eth toponim primerenc dera familia o eth des tèrres dominades, creant alavez ua clara relacion de procedència entre eth linatge e territòri qu'aué en dia, dada era grana comunion existenta entre es diuerses families nòbles, lèu a deishat d'existir. Ei aguesta madeisha comunion era que provòque er us de dus o més cognòms . Era obstentacion, er onor, era cavalherositat, era grana autoestima nobiliària, tot plegat creèc eth neishement dera conjuncion " e" entà poder diferenciar es linatges pairaus e mairaus sense menpreudar cap des dus, e poder , ademès , rivalizar damb es auti nòbles peth que hè ara possession e nombre titols. Aguest

Costum, evidentment, non auec bric de transcendència enes classes mens afavorides, que ignorèren era "y" e se limitèren a complementar eth sòn cognòm damb eth mairau entà esvitar era confusio creada pera grana quantitat de cognòms parièrs.

En catalonha era istòria a segut ben diferenta. Es patronimics non aueren pas usatge (practicamente nulla), afavorint era aparicion d'ua màger diuersitat de cognòms iniciiaus.

Era obstentacion, er onor, era cavalherositat, era grana autoestima nobiliària...tot plegat creèc eth neishement dera conjuncion "y"...

Catalonha (e era Val d' Aran damb era sua relacion damb Occitania n'ei un exemple) totstemp a guardat més entà França e Euròpa que non pas tà Castilha e es auti regnes peninsulars. Era tradicion europèa ei utilizar sonque un cognòm, generalement pairau, e Catalonha

ac mantenguec enquia ben arribat eth segle XIX. Evidentment existiren personatges- coneishudi o non - que utilizèren dus cognòms, més non ère ua norma. Pòc a pòc es autoritat centraus espanhòles estengueren es normes reguladores a tot eth territòri estatau, creant registres comuns en tot er àmbit de govèrn e estandarizant es normes entà obtier un contròl eficient dera poblacion. Eth "Registre Civil" der an 1871 implantèc es règles a seguir, més era cultura catalana tot e complir-les burocraticament non les utilizèc a nivèu social, en tot continuar eth costum de signar e listar damb un solèc cognòm. Quan Pompèu Fabra creèc es normes ortografiques deth catalan hec reneisher ua naua consciència d'identitat pròpia, e eth hèt de trèir era letra "y" deth nòste abecedari susvalorèc er us dera "i", en tot dar pè ath qu'aué auem coma un costum fòrça més nòste, era "i" entre cognòms. Açò ei: Acceptam era norma, més la hèm nòsta. Assimilam.

Auè en dia un politic catalan pèrd vòts se non pòrte era "i" entre es cognòms (se més non enes panèus e plaques- en DNI...complicat, complicat...) Era idia ei bona, e jo madeish l'è utilizada, més pensi qu'ei mielhior guardar endarrèr e hèr es causes ben, tal e com aurien d'èster. Ara que sembla que caminam hèm-ac concienti de çò que èm e sauvem çò qu'ei nòste per istòria. Era cultura e era tradicion ei eth que reaugment hè nacion. Catalana o Aranesa.

Era rèsta ei poesia...

Xavier Eneriz Arqueòleg e istoriadòr

Para poder publicar artículos, opiniones o comentarios en Carta al Director, cartas obertes al Qu15e; estos tienen que estar claramente identificados con nombre y apellidos, número DNI, población y teléfono. Qu15e se responsabiliza de los datos que serán confidenciales e intransferibles, siendo sólo y si procede, por jurisprudencia. El Qu15e, se reserva el derecho a la publicación, por criterios propios y legítimos.

Carta al Director, cartes obertes al Quinze news@grupcat.com

Vivir en Francia, solo una cuestión economica

Sr. Director, En el nº7 de Septiembre 2005 en su periódico publicaron un artículo titulado "Vivir en Francia no es sólo una cuestión económica", antes de nada agradecerles que se hagan eco de una realidad social de nuestro valle, como es el hecho que se reflejaba en el artículo señalado, pues es bien cierto que existe un gran flujo migratorio hacia la frontera francesa, pero también puntualizarle que no encontré ningún argumento en ese artículo que sustentara su título. Pensaba según lo comenzaba a leer que nos iban a contar alguna historia bonita sobre lo enriquecedor de conocer nuevas gentes, nuevas culturas, nuevas lenguas etc, pero lejos de eso me encontré con un artículo en el que se animaba a irse al país vecino, como manera de alcanzar unos sueños, por cierto todos materiales, menospreciando incluso el aprendizaje hasta del idioma, rezaba así "Además, hoy en día la barrera ya no es la lengua, existen empresas que ofrecen el servicio de acompañamiento y orientación para los españoles que deseen domiciliarse en Francia, y después se puede pensar en aprender el idioma, de hacer falta.", como no va ha hacer falta, como se pueden plantear así las cosas desde un valle como el nuestro que actualmente está reivindicando su cultura y su lengua.

Sinceramente creo que deberían haber cambiado el título por el que se ajusta un poco más a la realidad "Vivir en Francia sólo una cuestión económica", sencillamente porque en este valle como en el resto del mundo los movimientos migratorios vienen provocados por cuestiones económicas, o

es que alguien piensa que los miles de africanos que se juegan la vida en las pateras, y en los muros que estamos levantando en nuestras fronteras vienen a hacer turismo cultural. Pues aquí lo mismo, y perdón por la comparación, también se trata de una cuestión económica, pues son los precios de la vivienda, como bien deciais en nuestro artículo los que están provocando que gente que quiere fijar su residencia en este valle se tenga que ir a la frontera francesa. Porque viviendas faltar, no faltan, de hecho no faltan carreteras, ni tejados, ni ladrillos, lo que sí falta es un uso coherente de todos esas viviendas, lo que falta de verdad es que todos esos ladrillos que hemos colocado y que han cambiado tanto la fisonomía de este valle, como el carácter de sus gentes "SE USEN".

¿Quién puede pensar en establecerse en este valle? Con alquileres abusivos como los de nuestro mercado inmobiliario (1100 € mes pagando 5 meses por adelantado, con el casero metido en casa cuando le da la gana, controlando que no tosas muy fuerte porque te pone de patitas en la calle) . Está es la realidad que yo vivo año tras años en este valle, y creo que las administraciones aranesas no es que deberían forjarse una opinión del problema sino que deberían acometer algún tipo de solución al mismo. Aunque solo sea para que un valle con tanta identidad, cultura y lengua no se convierta en un simple Parque Temático de Nieve, lleno de pueblos cuyas casas estén vacías, sus colegios cerrados y sus calles adolezcan de tejido social." Todo por una cuestión que no es solo económica."

L.Luengo Unha

Convidant a la reflexió

La veritat es que jo no sé cap a on anem, però no crec que sigui cap a un lloc millor, no mentrestant visquem en una societat en que prima el interès personal sobre el interès de la col·lectivitat, tot i que es "bonic" veure com la hipocresia continua essent la núvia d'aquells que realitzen activitats només per dir: "jo ho vaig fer" o "jo hi era", amb aquell orgull que només tenen els insolents. Hem dol veure com coses tant simples com el respecte als altres, es converteixen en utopies en una societat en que el respecte a deixat d'ésser un valor per a convertir-se en només una paraula, tot i que si tens un bon cotxe, un bon pis, vesteixes bé, i surts cada cap de setmana a bons restaurants, a base d'hipotecar la teva vida i de no arribar a final de mes,

"...Crida l'atenció veure com hi ha persones que, amb l'ànim de sentir-se algú, intenten viure la vida com si d'una pel·lícula..." pots aconseguir el respecte i l'admiració fictícia dels que t'envolten. I dic fictícia perquè si algun dia tot això desapareix perquè l'entitat bancària que controla la teva vida ha decidit que ja n'hi ha prou, el teu mon, basat en la mentida i la cobdícia, desapareixerà.

Crida l'atenció veure com hi ha persones que, amb l'ànim de sentir-se algú, intenten viure la vida com si d'una pel·lícula es tractés i on ells son els actors principals. Actors frustrats que fugen de la realitat que els envolta perquè creuen que si fossin ells mateixos, serien els protagonistes d'un thriller o un drama que no interessa a ningú. És curiós i a l'hora trist observar com l'egoisme, la discriminació, la maldat, la hipocresia, la prepotència, l'odi, l'enveja, i la intolerància s'han aliat amb els diners per guanyar una batalla on la nostra societat és l'enemic a conquerir.

Fc. Xavier Buscà Critic

Inmobiliaria Global, a su servicio

Inmobiliaria Global, le da la bienvenida al mundo inmobiliario del Valle de Aran, ofreciendole las múltiples y variadas actividades que le brinda el Valle y su entorno.

Además, en el Valle de Aran y en todo el territorio español, les ofrecemos...

Casas, dúplex, apartamentos de dos y tres habitaciones, estudios, bordas a reformar y reformadas, terrenos urbanos y rústicos.

Disponemos de un amplio abanico de posibilidades para inversores.

Gestionamos alquileres de apartamentos para todo el año, temporada de esquí, semanas, fines de semana.

PROMOTORES, disponemos de terrenos urbanos en el Valle de Aran, Huesca y zona Esterrí d'Aneu.

No deje de visitar nuestras páginas web donde encontrará el producto que busca

GAROS - CASA EN VENTA EN DE 165 M2
Solo 2 años de antigüedad. P. baja de garaje y jardín comunitario. 1P. salón-comedor, cocina americana, 1 aseo y balcon. 2 P. hab. suite con baño completo, hab. doble y baño completo. En bajo techo 1 hab. abuhardillada a dos aguas. Suelos de tarima, calefacción individual a gas propano.
Ref. C-159 Precio: 775.306€

PROMOCIÓN BENOS
Dos viviendas de 145 m2, 3 habitaciones, jardín y calefacción gas. Buenas vistas.
Ref Promocion-103/3 Precio: 357.000 €
Ref Promocion-103/4 Precio: 340.000 €

VIELHA
Piso de 85m2. Salón comedor, 3 habitaciones, 1 baño, 1 aseo. Mucho sol. Céntrico y con vistas. Calefacción gas propano.
Ref. A-193 Precio: 252.425€UR

MONT (VALLE DE ARAN) TRIPLEX
Piso 3 habitaciones, amueblado de 100m2
Ref. A-196 Precio: 330.557€UR

Triplex 3 habitaciones.
Ref. A-195 Precio: 348.587€UR

SAPORO-VIELHA
Apartamento de 60m2, amueblado, con terraza.
Ref. A-194 Precio: 174.295€UR

LA SOLANA-VIELHA
Piso de 110m2, 3 habitaciones, con jardín, parking más trastero. Soleado y con calefacción a gas.
Ref. A-192 Precio: 420.708€UR

NOVEDAD!

- PRODUCTOS FRANCIA**
- Casa en Fos en venta + terreno, con un total de 495m2. Ref. C-157 97.000 €
- Saint Béat, casa de 350m2 para hacer 2 apartamentos. Ref. C-155 82.500 €
- Marignac, terreno 7.000m2, para construir 10 casas. Ref. T-144 110.000 €
- Marignac, terreno 7.000m2, para construir 10 casas y con edificio para construir 8 apartamentos. Ref. T-146 349.580 €
- Coto para construir 5 apartamentos. Ref. T-145 176.000 €
- Edificio para reconstruir y hacer 10 apartamentos. Ref. C-156 313.500 €
- Fos-Francia, Casa castillo de 600m2+ 2.200m2 de terreno+ casa granja de 96m2 Ref. C-161 1.260.000 €

INMOBILIARIA GLOBAL
COMPRA - VENTA - ALQUILER
ASESORAMIENTO Y GESTIÓN

José Porras Moreno
Su asesor inmobiliario

Avda. Castiero, 15 entlo. 1
25530 VIELHA
Tel. 973 640 765 / 616 783 632
Fax 973 642 325
www.inmoglobal.net
inmoglobal@telefonica.net

Are you reading???

After a long hard winter here in the beautiful Valley of Hello Readers. Just the other day one of TEP's adult students told me that she had been speaking with a friend of hers regarding last month's English Planet column. What a delight it was for me to hear that someone had actually read my column! I hope there are more of you out there in the valley doing so. Feel free to let me know what you think or to make a suggestion.

To satisfy my curiosity this month I have decided to write a short "fill-in-the-blank" quiz for the column. I would like to know if anyone else reads my words. There will be a small prize for those readers who send the 7 correct answers to the following questions to me at info@theenglishplanet.com. There can be more than one answer.

Good luck!

1. When our students participate actively in class they always _____ more than their peers.
2. We often go to the cinema together because we enjoy _____ films.
3. The other day the children in the playground were _____ hysterically.
4. Organization, cleanliness and discipline are important _____ of most successful people.
5. Learning English as well as any foreign language _____ time, patience and effort.
6. The English Planet students prepare for the Cambridge exams _____ we want them to have goals to help them progress.
7. _____ the answers to me and I will be most delighted!!
Talk with you next month!!!

Formula matimatica entà predíder era probabilitat der embaràs

Vizcaia. - Un grop d'investigadors der Espitau de Cruces ena localitat viscaína de Barakaldo, era Universitat de Cantàbria e er Institut Valencian de Infertilitat a descubèrt ua formula matematica entà predíder enes cicles de fertilizacion in vitro (FIV) era probabilitat der embaràs e d'embarassi

múltiples. Se demore qu'aguesta formula constituís ua machina importanta entà disminuir eth risc d'embaràs multiple sense redusir es possibilitats d'embaràs. Aguesti investigadors an descrit ua nauedosa formula que permetís predíder era probabilitat d'embaràs.

Webs d'interès

- www.guminfo.com
- www.grupcat.com
- www.gumfm.com
- www.aran.org
- www.bossost.com
- www.avalonaran.org
- www.aranportal.com
- www.becas.com
- www.xmlportal.com

Comence eth Ramadam en tot eth mon

"Creients!" Se vos a prescrit eth dejú, igual que se prescribís as que vos precediren. Dilhèu atau, ajatz pòur de Diu" (Qur'an 2.183) En aguest mes d'octobre se realize eth Ramadam, eth dejú, en tot eth mon.

UNA LOCUCIO POPULAR

"Paga, gavatz" Disputaven un català i un francès sobre l'energia i concisió dels idiomes respectius, i acabaren per fer una aposta formal sobre qui dels dos pronunciaría amb més brevetat el nom de tres arbres distints. El francès fou el primer, i amb aquella veu nasal i entonament propís del seu idioma, digué: L'olivier, le figuier, le granadier. El català, esclatant el riure i veient l'aposta guanyada, respongué vivament Om, pi, faig, paga, gavatz.

Tret del llibre -
CURIOSITATS DE
CATALUNYA
Pilar E.R.

Un coche de luxe sonque nou mil èuros

Madrid. - Un error tipogràfic a permetut a ua madrilenha adquirir un coche de luxe per 9.000 èuros (eth 80% més abarat qu'eth sòn prètz reau, que pujaue a 45.000 èuros), gràcies a ua errata existenta en un huelheton publicitari recebec en casa sua. Era hemna recebec un catalòg en eth que s'ofertauen coches de luxe per 9.000 èuros, per lo qu'anèc entath concessionari li digueren qu'auie d'auer un error tipogràfic ena edicion. Dauant aguesta responsa era hemna acodic ar Institut Regionau d'Arbitrage de Consum, entà sollicitar era sua mediacion. Era hemna a un coche de luxe.

VIC TORIA SECRET VIC TORIA SECRET VIC TORIA SECRET VIC TORIA SECRET

Es videojòcs milhoren era atencion des mainatges

Barcelona. - Er ús des jòcs de computadores especiaument dessenhadi entà sajar a menors en edats sanes e mielhorar era sua capacitat d'atencion auec boni resultats en quauqui mainatges, segontes asseguèren bèri científics. Donques arren, qu'es videojòcs mielhoren era atencion des mainatges; ai! Aqueri tempsi...

Soslinhen nau motius dera mort de James Dean

Madrid. - Ua nau teoria sosten que James Dean, er actor nòrd-american que morí a 24 ans en un accident de coche, non s'auie per massa velocitat. Er estudi realizat damb ajuda dera més moderna tecnologia, revèle ademès que Dean frenèc damb força entà non chocar damb eth veicul que se crotzèc damb eth ana autopista. Contrari ara teoria de que tratèc d'esquivar-lo, coma se didèc en sòn moment. Segontes aguest estudi, ère eth madeish actor ,qui anauèc en volant aqueth dia.

telèfons

Pompièrs	973 64 00 80
Mossos d'Esquadra	973 35 72 85
Guàrdia Civil	973 64 00 05
Polícia Nacional	973 64 80 14
Ambulàncies	973 64 00 80
Urgències SAS	973 64 00 04
SAS	973 64 00 06

farmàcies

Vielha	
Farmàcia Català	973 64 23 46
Farmàcia Palà	973 64 25 85
Arties	
Farmàcia Palà	973 64 43 46
Vaquèira	
Farmàcia Palà	973 64 44 62
Es Bòrdes	
Farmàcia	973 64 20 39
Bossòst	
Farmàcia Almansa	973 64 82 19
Les	
Farmàcia Almansa	973 64 72 44

trabahl

Buscamos personal con experiència para almacén y ferreteria. Interesados llamar al teléfono 973 64 14 60.

Ferreteria Corona necessita incorporar per a les seves noves instal·lacions a Vielha personal divers.
1 Director de Centre
3 responsables de departament
Es requereix experiència en el sector. S'ofereix salari competitiu, formació continuada i inserció a un equip de treball. Interessats enviar curriculum vitae amb fotografia recent a: personal@corona.biz o trucar al telèfon 973 65 00 64

Publicitat 15

973 64 30 40

redaccion

973 64 30 51

A trauèrs d'aguest telefon auràs contacte dirècte damb era redaccion deth Quinze. Truca e deïsha eth tòn messatge e mos meteram en contacte damb tu.

Quinze

Plaça Espanha, 1
25530 Vielha

@mail 15

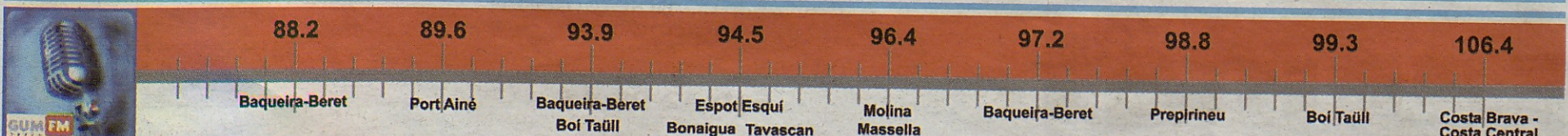
news@grupcat.com

Un des principaus objectius d'aguesta publicacion ei era libertat d'expression, totun se promòir l'aguens des limits deth senh; ei per açò, qu'es opinions des colaboradors e colaboradores les i son pròpies, e eth Quinze non se hèn pas responsables d'aguestes ne des efectes corresponents se cau. Gràcies

SI QUIERES CONTACTAR CON NOSOTROS, LLÁMANOS
AL TELÉFONO
973 64 30 51 o
news@grupcat.com

Q15e
Val d'aran

Eth darrer numerò

RIESGOS DE CATASTROFES NATURALES PARA INICIADOS

quín5e minutos d'amb: Naua Orleans Vs. Val d'Aran

En este año de catástrofes naturales, que a todos nos parecen ajenas a nuestras vidas cotidianas, pienso que nos merecemos una reflexión sobre el riesgo real que corremos. Todos sabemos que nuestro hermoso Valle reposa sobre terreno sísmico, pero, ¿sabemos los habitantes el nivel del riesgo real que corremos?. Tras una pequeña incursión en un sinfín de páginas electrónicas, he encontrado una página* muy interesante de donde deseo pensar que la información que os transmito a continuación es fiable.

La zona de riesgo sísmico se determina por un método llamado MSK, que clasifica los riesgos por grados de intensidad en función de la consistencia de la construcción y de los daños que ésta pueda sufrir y de la percepción de la intensidad del movimiento sísmico por las personas. En esta escala el grado I es más leve (imperceptible para las personas) y el XII el más grave (destrucción total y cambio de paisaje). En el mapa adjunto podemos observar que las comarcas que presentan el mayor riesgo de la provincia de Lleida (que se sitúa entre grado VII y grado VIII) son Val d'Aran, Alta Ribagorça, y una parte del Pallars Jussà y del Pallars Sobirà.

“Y como antecedentes, en el año 1343 hubo un terremoto muy importante con epicentro en la Ribagorça, que alcanzó un grado estimado entre VIII y IX y en Val d'Aran hubo uno en 1923 que alcanzó el grado VIII”

Estos grados se definen de la siguiente manera : grado VII (en escala de Reischter entre 5 y 5,5), daños en construcciones y grado VIII (en escala de Reischter entre 5,5 y 6), destrucción de edificios. Y como antecedentes, en el año 1343 hubo un terremoto muy importante con epicentro en la Ribagorça, que alcanzó un grado estimado entre VIII y IX y en Val d'Aran hubo uno en 1923 que alcanzó el grado VIII.

Un arquitecto me ha confirmado que existe una normativa que les obliga a hacer los proyectos de construcciones en nuestra zona con una previsión de riesgo sísmico, pero, siendo el riesgo tan alto, ¿no debería ser informada la población de la actuación a adoptar en caso de sismo? En otros países incluso la normativa obliga al Notario encargado de la redacción de la escritura de compra-venta de un inmueble o terreno el informar al comprador si la administración pública ha declarado que en la zona donde se compra el inmueble existe un riesgo y cuál es su grado. Pero en materia de vivienda también existen riesgos que se pueden prevenir o que el comprador de un inmueble tiene derecho a conocer antes de comprar, como pueden ser las plagas de insectos en la estructura de

En el Valle, ¿Qué medios de evacuación hubiéramos podido emplear? ¿Existe algún plan de prevención, de emergencia o de evacuación previstos para estos casos?

madera del inmueble (p.e. termitas), el amianto o las pinturas con plomo.

No obstante la naturaleza nos puede reservar otros riesgos diferentes, inevitables, como las inundaciones. Las últimas que sufrió Suiza me hicieron pensar que no sólo en los países pobres ocurrían esas desgracias y que al igual que en Suiza podría haber ocurrido en nuestro Valle. ¿Cuál hubiera sido el alcance de los daños en ese caso? ¿Qué medios de evacuación hubiéramos podido emplear? ¿Existe algún plan de prevención, de emergencia o de evacuación previstos para estos casos?

Por otra parte, pienso que el determinar zonas de riesgo también debería repercutirse en los precios de las viviendas, pues no es justo que se pague el mismo precio por una vivienda que corre un riesgo que otra que se encuentra a salvo, el consumidor debería poder valorar la inversión que hace en función del conjunto total de las características de la vivienda (construcción y suelo). No obstante este punto tendría una con-

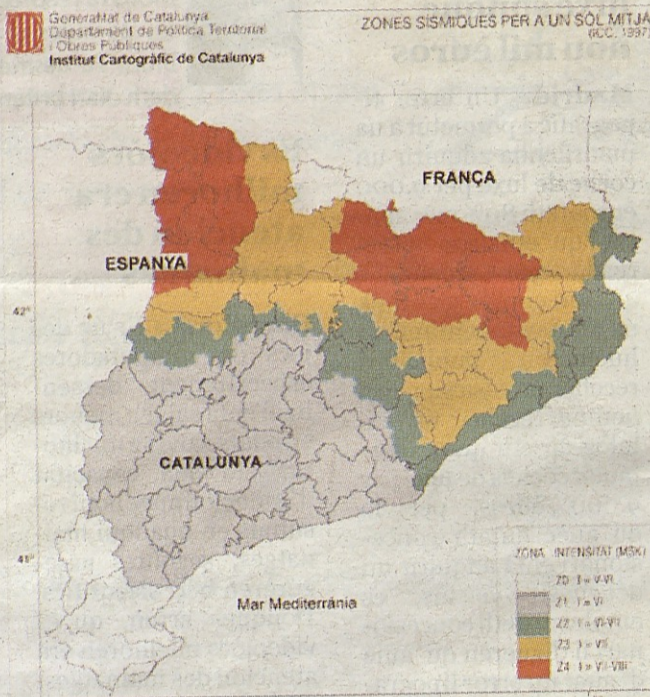
Creo que no es necesario ser alarmistas, puesto que llevamos muchas generaciones tomando decisiones sin ser conscientes de los riesgos

riesgo tan alto que corrian?.

Creo que no es necesario ser alarmistas, puesto que llevamos muchas generaciones tomando decisiones sin ser conscientes de los riesgos que adoptamos junto a ellas, pero sí creo que en una sociedad donde se reclama la transparencia de información todos tenemos derecho a saber el riesgo que corremos y a asumirlo, o no, libremente, como cuando no nos ponemos, o no, el cinturón en nuestro coche. De la misma manera, hemos asistido ya a muchas correcciones de carencias en materia de seguridad, por lo tanto confío que la experiencia ajena de este año sea aprovechada por las autoridades para elaborar un plan de emergencias eficaz y preparar un ciclo formativo para la población.

Carolina Toló i Vega

<http://www.icc.es/sismes/home.html>

secuencia negativa : los pobres se concentrarían en zonas determinadas y serían los primeros afectados en caso de catástrofe, sin recursos para reanudar una vida normal.

Y por último, poniéndose en la piel de las personas que acababan de llegar a Nueva Orleans y que desconocían la severidad de su climatología, ¿se hubieran arriesgado a establecerse en esa ciudad de saber el

Nova Orleans

Edificio de alto standing
Príncipe de Viana
Zona centro junto estación AVE

Venta de últimos pisos desde 112.000 € y párquings en el mismo edificio por 24.000€

Pisos acabados de máxima calidad, completamente equipados.

Infórmese en el teléfono 610 42 09 17

